

УДК 811

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/27.203398>**Тетяна БРИК,***orcid.org/0000-0002-7138-2590**кандидат педагогічних наук, доцент,**професор кафедри іноземних мов**факультету післядипломної освіти**Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба**(Харків, Україна) bellabryk18@gmail.com***Ірина ГРИГОРОВА,***orcid.org/0000-0002-4636-2790**доцент кафедри іноземних мов**факультету післядипломної освіти**Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба**(Харків, Україна) irinagrygorova10263@gmail.com*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАВИЧОК ВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІМИ ОФІЦЕРАМИ

Стаття присвячена психолого-педагогічним умовам підвищення ефективності викладання професійно спрямованої англійської мови з наголосом на військовій термінології.

Автори припускають, що психологічною основою для вивчення іноземної мови є процеси мислення, які впливають на формування свідомості. Водночас зрозуміло, що вивчення іноземної мови на будь-якому рівні й у будь-якому обсязі є складним процесом, що безпосередньо стосується свідомості суб'єкта.

Автори відзначають, що під час глибинного засвоєння іноземної мови проходить трансформація свідомості на різних рівнях: когнітивному, вербальному, психоемоційному, що дає поштовх до формування іншомовної свідомості. Володіння іноземною мовою передбачає й уміння мислити цією мовою.

Автори звертають увагу на те, що, коли мова йде про психолого-педагогічні особливості засвоєння іноземної мови, важливо комплексно підходити до цієї проблеми й урахувати не лише психологічні закономірності засвоєння іншої мови, а й суспільні вимоги до її вивчення, які ставить перед нами сучасне життя. Так, на сучасному етапі є важливим процес навчання іноземної мови в загальноосвітньому значенні, який базується на психологічному аспекті сприймання іноземної мови в контексті закономірностей її звукового, морфологічного та синтаксичного складу. Також важливим поштовхом до засвоєння іноземної мови є глобалізація суспільства й розширення контактів з іншими країнами. Важливим елементом вивчення мови є культурологічна орієнтація процесу навчання, так званий «діалог культур», у який завдяки ретельно підбраному викладачем матеріалу впливається й виховний елемент навчання.

Автори розглянули такі психологічні умови формування мовленнєвої свідомості курсантів, як їхні психолого-вікові особливості; вплив творчої та емоційно-комфортної атмосфери на заняттях з іноземної мови на формування навичок, необхідних для оволодіння мовою; способи взаємодії між викладачем і курсантами на заняттях.

Зроблено висновок, що психолого-педагогічні умови підвищення ефективності викладання професійно спрямованої англійської мови є дійсно важливими та значно впливають на процес вивчення іноземної мови.

Ключові слова: процеси мислення, вікові особливості, мотивація, мовні навички, психолого-педагогічні умови.

Tetyana BRYK,*orcid.org/0000-0002-7138-2590**PhD in Pedagogy, Associate Professor;**Professor of the Department of English Language**at the Post-Graduate Faculty**Kharkiv National Air Force University named after Ivan Kozhedub**(Kharkiv, Ukraine) bellabryk18@gmail.com***Iryna GRYGOROVA,***orcid.org/0000-0002-4636-2790**Associate Professor of the Department of English Language**at the Post-Graduate Faculty**Kharkiv National Air Force University named after Ivan Kozhedub**(Kharkiv, Ukraine) irinagrygorova10263@gmail.com*

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMING AND DEVELOPMENT OF FOREIGN LANGUAGE SKILLS FOR FUTURE OFFICERS

The article is devoted to the psychological and pedagogical conditions for increasing the effectiveness of teaching professionally directed English with an emphasis on military terminology.

The authors suggest that the psychological basis for learning a foreign language is the processes of thinking that affect the formation of consciousness. At the same time, it is clear that learning a foreign language at any level and in any volume is a complex process that directly relates to the consciousness of the subject.

The authors note that with the deep mastering of a foreign language, a transformation of consciousness occurs at different levels: cognitive, verbal, psycho-emotional, which gives impetus to the formation of foreign language consciousness. Proficiency in a foreign language also includes the ability to think in this language.

The authors draw attention to the fact that when it comes to the psychological and pedagogical characteristics of learning a foreign language, it is important to approach comprehensively this problem and take into account not only the psychological patterns of learning another language, but also the social requirements for learning it that modern life poses to us. At the present stage, the process of teaching a foreign language in general educational sense, which is based on the psychological aspect of the perception of a foreign language in the context of the laws of its sound, morphological and syntactic composition, is becoming important. Another important impetus for learning a foreign language is the globalization of society and the expansion of contacts with other countries. An important element of language learning is the cultural orientation of the learning process, so-called dialogue of cultures, in which, thanks to carefully selected learning material by teacher, the educational element of learning is also interwoven.

The authors examined such psychological conditions for the formation of speech consciousness of cadets as their psychological and age characteristics; the influence of a creative and emotionally comfortable atmosphere during a foreign language lesson on the formation of skills necessary for mastering; methods of interaction between the teacher and students in the classroom.

We have concluded that the psychological conditions for increasing the effectiveness of teaching professionally directed English is important and significant.

Key words: intellectual process, age-specific features, motivation, language skills, psychological and pedagogical conditions.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти на рівні міжкультурних комунікацій, коли існує тісне спілкування на професійному рівні між спеціалістами різних країн і різних сфер науки, важливим стає значення вивчення міжнародної мови спілкування в професійному середовищі. Такою мовою у військовій діяльності є англійська, яка на етапі становлення взаємовідносин України з НАТО є важливим елементом інтеграції української армії в європейську спільноту з метою сумісних дій під час проведення операцій і навчань. Важливим елементом підготовки майбутніх офіцерів до використання іноземної мови в їхньому професійному спілкуванні є врахування педагогічно-психологічних умов формування й розвитку навичок володіння мовою в їхній професійній діяльності.

Дослідження проводилося на базі Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, респондентами були курсанти 2–4 курсів факультетів зенітно-ракетних військ, автоматизованих систем управління та протиповітряної оборони сухопутних військ. З метою проведення дослідження використовувалися загальнотеоретичні методи дослідження, такі як аналіз і синтез проблеми вивчення іноземної мови майбутніми офіцерами з урахуванням їхніх психологічних особливостей і творчої

й дружньої атмосфери на заняттях під час упровадження новітніх методик розвитку навичок спілкування в професійному середовищі. Крім того, використовувалися методи класифікації, порівняння та конкретизації педагогічних особливостей формування професійного мовлення в контексті визначення психологічних умов формування й засвоєння навичок іншомовного професійного спілкування.

Аналіз досліджень. Проблему педагогічно-психологічних умов розвитку навичок володіння іноземною мовою в професійному середовищі з урахуванням психолого-вікових особливостей тих, хто навчається, та ролі особистості викладача в цьому процесі вивчали такі провідні вчені, як Б. Ананьєв, Л. Виготський, Г. Ведель, Г. Щерба, П. Гальперін, Л. Подоляк, В. Юрченко, А. Дмитрієв, І. Кон, В. Лісовський і багато інших провідних учених пострадянського простору, а також такі зарубіжні вчені, як К. Бемфорд і Д. Мізокаві, К. Фостер, С. Рівз, Д. Браун, Дж. Брофі й інші.

Мета статті – виявити психолого-педагогічні умови формування та розвитку навичок іншомовного професійного спілкування майбутніх офіцерів у контексті психологічних вікових особливостей респондентів і створення у зв'язку з ними творчої та дружньої атмосфери на заняттях з іноземною мовою.

Беручи до уваги поставлену мету, ми можемо виділити таке завдання: визначити психологічні вікові особливості курсантів та умови створення на заняттях з англійської мови творчої й дружньої атмосфери в процесі формування психолого-педагогічних умов розвитку навичок іншомовного професійного спілкування.

Виклад основного матеріалу. Методика навчання іноземній мові не є ізольованою від інших наук, таких як філософія, психологія, мовознавство чи педагогіка, спирається на встановлені ними закономірності. Як відмічав у роботах академік Г. Щерба, «для того щоб вивчати мову, треба знати, що таке мова». А на думку Г. Веделя, «ні в одній з інших методик немає так багато протиріч, як у методиці викладання іншої мови» (Ведель, 1976: 4). Педагогічно-психологічною основою для вивчення іноземної мови є процеси мислення, які не є змінною одиницею, але саме вони впливають на формування свідомості. Разом із тим вивчення іноземної мови на будь-якому рівні й у будь-якому обсязі є складним процесом, що безпосередньо стосується свідомості суб'єкта (Цветкова, 2001: 79).

Дослідники цієї проблеми відзначають, що під час глибинного засвоєння іноземної мови проходить трансформація свідомості на різних рівнях: когнітивному, вербальному, психоемоційному, що дає поштовх до формування іншомовної свідомості. Володіння іноземною мовою передбачає й уміння мислити цією мовою, де «розрізнення і співвіднесення позамовного змісту й власне мовного значення кожної мовної форми є кардинальною умовою розуміння мови та формування мовлення цією мовою» (Гальперін, 1971: 79).

Вивчаючи вплив іноземної мови на свідомість суб'єкта з психологічно-педагогічного погляду, варто звернути увагу на такі два аспекти: зміна мовної свідомості, так званої мовної картини світу, та зміна щодо загальної картини світу в когнітивній сфері. Це відповідає концепції Л. Виготського про значення слова в психічному розвитку суб'єкта, де «слово, коли воно проростає у свідомості, змінює всі відношення й процеси» (Виготський, 1996: 193).

Крім того, коли мова йде про психологічно-педагогічні особливості засвоєння іноземної мови, то важливо комплексно підходити до цієї проблеми й урахувати не лише психологічні закономірності засвоєння іншої мови, а й суспільні вимоги до її вивчення, які ставить перед нами сучасне життя. Так, на сучасному етапі стає важливим процес навчання іноземної мови в загальноосвітньому значенні, який базується

на психологічному аспекті сприймання іноземної мови в контексті «закономірностей її звукового, морфологічного та синтаксичного складу. Такі спостереження виконуються на базі вже наявних знань у своїй рідній мові» (Ведель, 1979: 37). Також важливим поштовхом до засвоєння іноземної мови стає глобалізація суспільства та розширення контактів з іншими країнами, коли важливим елементом вивчення мови є культурологічна орієнтація процесу навчання, так званий «діалог культур», у якому завдяки ретельно підбраному викладачем матеріалу вплітається й виховний елемент навчання. Такий культурний релятивізм відображено в дослідженнях К. Бемфорда та Д. Мізокави (Bamford, Mizokawa, 1991).

Ще однією важливою психологічною особливістю вивчення іноземної мови є розвиток когнітивних особливостей суб'єкта в процесі формування іншомовної свідомості, що відображено в дослідженнях К. Фостера, С. Рівза (Foster, Reeves, 2007) і К. Бемфорда й Д. Мізокави (Bamford, Mizokawa, 1991). Важливість значення оволодіння мовою щільно пов'язана з формуванням білінгвальної свідомості, яка є основою успішності оволодіння іноземною мовою.

Беручи до уваги всі вищезазначені психолого-педагогічні особливості вивчення мови, ми збираємося в дослідженні розглянути такі психолого-педагогічні умови формування мовленнєвої свідомості курсантів, як їхні психолого-вікові особливості; вплив творчої та емоційно-комфортної атмосфери на заняттях з іноземної мови на формування навичок, необхідних для оволодіння мовою; способи взаємодії між викладачем і курсантами на заняттях, а також урахування когнітивного розвитку майбутніх офіцерів загалом на вивчення іноземної мови.

Почнемо з вікових психологічних особливостей курсантів. Навчання в закладі вищої військової освіти (далі – ЗВО) починається в так званий другий період юності для певної кількості курсантів, хоча на сучасному етапі військової освіти існує тенденція зміни вікових меж навчання для майбутніх офіцерів. Це має місце, коли вибір професії військовослужбовця диктується умовами сучасного життя, тобто військову кар'єру обирають уже дорослі люди, які мають за плечима професійно-технічну освіту й після проходження строкової служби вирішують підписати контракт, а потім вступають до закладу вищої військової освіти. Тобто в одному соціальному середовищі співіснують військові студенти з дещо різними віковими психологічними особливостями: другий період юності й період ранньої зрілості.

Так, курсанти, які вступили на навчання після закінчення школи, психологічно знаходяться на етапі формування свідомості фахівця в обраній професійній сфері діяльності. Вони являють собою мобільну групу, основною метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання високих професійних і соціальних ролей у матеріальному й духовному процесі. Загалом так званий другий період юності та ранньої зрілості характеризується порівняно високим освітнім рівнем та активним зануренням у культуру, розвитком пізнавальної мотивації, потребою в комунікації та високою соціальною активністю, що позитивно впливає на когнітивні процеси під час вивчення іноземної мови. У цей віковий період провідними стають такі тенденції: інтерес до власної особистості, що призводить до самопізнання й самовиховання та прагнення до розширення соціальних зв'язків. Водночас навчання в закладі вищої військової освіти стає для більшості курсантів обох вікових категорій періодом найбільш активного розвитку моральних почуттів. Цей період є сенситивним для розвитку основних соціогенних потенцій людини, оскільки він характеризується:

- 1) формуванням професійних, світоглядних і громадянських якостей майбутнього фахівця;
- 2) розвитком професійних здібностей і сходженням до вершин творчості;
- 3) є центральним періодом становлення інтелекту і стабілізації рис характеру;
- 4) процесом перетворення мотивації й усієї системи ціннісних орієнтацій.

З іншого боку, курсант як людина певного віку та як особистість може характеризуватися за такими трьома аспектами:

- 1) психологічним, який являє собою єдність психологічних процесів станів і властивостей особистості;
- 2) соціальним, у якому втілюються суспільні відносини, якості певної соціальної групи;
- 3) біологічним, який включає тип вищої нервової діяльності, будову аналізаторів, безумовні рефлекси, інстинкти, фізичну силу, статуру тощо.

При всьому цьому в психологічному плані головними є психічні властивості суб'єкта, такі як спрямованість, темперамент, характер і здібності, від яких залежить перебіг психічних процесів, виникнення психічних станів і прояв психічних утворень. Разом із тим біологічний аспект зумовлений спадковістю й вродженими здібностями та нахилами, які у відомих межах змінюються під впливом умов життя.

Якщо підійти до курсанта як до людини певного віку, то для нього будуть характерні найменші вели-

чини латентного періоду реакцій на прості, комбіновані та словесні сигнали, оптимум абсолютної та різницевої чутливості аналізаторів, найбільша пластичність в утворенні складних психомоторних та інших навичок. Юнацький вік і рання дорослість характеризуються найвищою швидкістю оперативної пам'яті й переключенням уваги, вирішенням вербально-логічних завдань. Тому час навчання у ЗВО характеризується досягненням найвищих «пікових» результатів, що базуються на всіх попередніх процесах біологічного, психологічного, соціального розвитку. Це період найбільш активного розвитку моральних та естетичних почуттів, становлення і стабілізації характеру й, що особливо важливо, оволодіння повним комплексом соціальних ролей дорослої людини: громадянських, професійно-трудових тощо. Такі вікові психологічні характеристики дають змогу з більшим ступенем свідомості підходити до навчання загалом і вивчення іноземної мови зокрема. У цей час триває перетворення мотивації всієї системи ціннісних орієнтацій та інтенсивне формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією, через що дослідники виділяють цей вік як центральний період становлення характеру й інтелекту.

Студентський вік, до якого належать вікові групи наших потенційних курсантів, характерний і тим, що в цей період досягаються оптимуми розвитку інтелектуальних і фізичних сил. Це особливо підкреслюється під час вивчення іноземної мови, коли багато наших курсантів починають справжнє знайомство із цією дисципліною лише в стінах закладу вищої військової освіти. Разом із тим творчі можливості, що безперервно зростають, розвиток інтелектуальних і фізичних сил, які супроводжуються розквітом зовнішньої привабливості, приховують у собі й ілюзії, що це зростання сил триватиме завжди. Такий підхід часто негативно впливає на досягнення в навчанні, у тому числі й на вивчення іноземної мови.

Як уже зазначалося вище, для наших курсантів час навчання у ЗВО співпадає з другим періодом юності або першим періодом зрілості, який відрізняється складністю становлення особистісних рис. Характерною рисою морального розвитку в цьому віці є посилення усвідомленої мотивації, водночас формуються й зміцнюються такі якості особистості, як цілеспрямованість, рішучість, ініціативність, наполегливість і самостійність, а також уміння володіти собою. Індивід стає більш зацікавленим у розвитку моральних якостей. Усе це допомагає формуванню білінгвальної свідомості та діалогу культур, які є основою успішного вивчення іноземної мови.

Разом із тим фахівці в галузі вікової психології й фізіології відзначають, що здатність людини до свідомої регуляції своєї поведінки у віці навчання в закладі вищої військової освіти розвинута неповною мірою. Так, вважається, що 19–20 років – це вік безкорисливих жертв і повної самовіддачі, але й нерідких негативних проявів. Це пора самоаналізу й самооцінок. Самооцінка здійснюється шляхом порівняння ідеального «Я» з реальним. При цьому це порівняння ще не до кінця усвідомлене. Таке об'єктивне протиріччя в розвитку особистості молодшої людини може викликати внутрішню невпевненість і супроводжується інколи зовнішньої агресивністю, розв'язністю або почуттям неусвідомленості деяких дій, що негативно впливає на формування мовленнєвих навичок, необхідних для оволодіння іноземною мовою.

Курсанти – це молоді люди, що займаються одним видом діяльності навчанням, спрямованим на отримання спеціальної військової освіти, мають єдині цілі й мотиви, приблизно одного віку (18–25 років), загалом із єдиним освітнім рівнем, період існування їхньої соціальної групи обмежений часом (у середньому 5 років). Відмінними рисами їхньої соціальної групи є характер їхньої праці, що полягає в систематичному засвоєнні та оволодінні новими знаннями, новими діями й новими способами навчальної діяльності, що характерна для військової освіти, а також у самостійному «добуванні» знань. Специфічність цієї соціальної групи полягає в однаковому ставленні до всіх суспільних форм власності, її ролі в громадській організації праці та частковій участі в продуктивній і непродуктивній праці. Як специфічна соціальна група курсанти характеризуються особливими умовами життя, праці та побуту; соціальною поведінкою й системою ціннісних орієнтацій. Як основні риси, що відрізняють їх від інших груп, виділяються активна взаємодія всередині соціальної групи, пошук сенсу життя, прагнення до нових ідей і прогресивних перетворень.

Наступним питанням, яке ми збираємося розглянути в дослідженні, є вплив творчої та емоційно-комфортної атмосфери на заняттях з іноземної мови на формування навичок, необхідних для оволодіння іноземною мовою. Так, роль, яку викладач виконує на заняттях, і стиль, який він використовує під час спілкування в аудиторії, мають бути об'єднаними, щоб дати викладачеві необхідні інструменти для створення такого мікроклімату, який буде сприяти позитивній, стимулюючій до навчання та енергетично позитивній атмосфері на заняттях з іноземної мови.

Першим важливим кроком є налагодження контакту в навчальній групі та на занятті загалом. Налагодження контакту і взаємодії між курсантами в групі та між групою й викладачем є важким, але необхідним кроком у концепції створення позитивної енергетики на заняттях. Взаєморозуміння та взаємозгода є важливими елементами побудови взаємин і зв'язків, які встановлюються між викладачем і студентами (курсантами), мають будуватися на довірі та взаємній повазі до викладача й кожного окремого курсанта в навчальній групі, що, у свою чергу, спрямоване на формування в курсантів відчуттів компетентності, сприймання себе як особистості, поваги до інших індивідів у групі та спонукання до творчості на заняттях з іноземної мови. Існує багато шляхів побудови таких взаємин між тими, хто навчається, і викладачем. На думку Дугласа Брауна, для цього викладач має (Brown, 2007: 253):

- показувати зацікавленість кожним окремим студентом (курсантом) у групі як особистістю;
- давати відгук на найменший прогрес у навчанні кожного індивіда в позитивному контексті;
- відкрито звертатися до студентів (курсантів) з проханням висловлювати на заняттях свої ідеї та почуття з предмета, що вивчається (у нашій ситуації – з іноземної мови);
- оцінювати й поважати думки та висловлювання інших студентів (курсантів);
- сміятися разом зі студентами (курсантами), а не з них;
- працювати з ними як із командою, а не проти них;
- розвивати почуття задоволення від того, що студенти (курсанти) вивчили на занятті щось нове, що вони змогли вдало використати отримані на занятті знання в подальшій професійній і побутовій діяльності.

Разом із тим важливим елементом взаєморозуміння й дружньої атмосфери на заняттях стає встановлення вдалого балансу між заохоченням і критикою під час навчання викладачем його курсантів. Так, використання великої кількості критичних зауважень може порушити атмосферу комфорту й довіри на заняттях.

З іншого боку, викладачеві необхідно розробити певну стратегію подання заохочень у комплексі з аналізом проблемних моментів кожного індивіда в процесі вивчення іноземної мови й робити це системно, бажано в кінці кожного практичного заняття в групі та індивідуально. Так, у нижче наданій таблиці представлена різниця між ефективним і неефективним заохоченням, яка запропонована Дж. Брофі (Brophy, 1981).

Безумовно, важливим елементом на занятті стає позитивна атмосфера, коли творчий запал охоплює викладача й суб'єктів навчання та сприяє кращому засвоєнню предмета, а в нашому випадку ще й розвитку необхідних мовних навичок. Якщо на занятті привалює позитивна атмосфера взаємодії між викладачем і студентами (курсантами), то вона допомагає розвивати на занятті необхідні навички й у подальшому успішно самовдосконалюватися у вивченні предмета, в нашій ситуації в іноземній мові. Щоб атмосфера на занятті була дружньою та емоційно-позитивною, викладач має робити такі кроки:

– по-перше, не треба забувати, що заняття – це не театр одного актора, тобто важливо не переграти. Вдалі елементи акторської майстерності мають бути спрямовані на спонукання до активної участі в занятті студентів (курсантів);

– по-друге, викладач має бути сфокусованим на основних цілях свого заняття й заздалегідь продумати методи, види діяльності, засоби взаємодії між викладачем і студентами (курсантами) під час заняття. Дуже часто викладач забуває, що його роль на занятті може зводитися до кураторського спрямування навчального процесу, тоді як суб'єкти навчання вільно спілкуються, використовуючи запропоновані лексичні одиниці або граматичні структури;

– по-третє, викладач має завжди пам'ятати, що від нього насамперед залежить успішність

його студентів (курсантів) у засвоєнні поданого навчального матеріалу. Тому важливо з творчістю підходити до пояснення нових граматичних структур і подання матеріалу загалом, застосовуючи новітні методи навчання та елементи гри на заняттях.

Висновки. На підставі проведеного вище аналізу поставленої проблеми можемо стверджувати, що всі зазначені вікові психолого-педагогічні особливості курсантів мають урахуватися під час розроблення програм навчання іноземної мови в закладі вищої військової освіти з метою надання розширених можливостей у формуванні білінгвальної свідомості, яка стає об'єктивною необхідністю сучасного життя, де разом із глобалізацією суспільства триває інтеграція України в європейські структури, такі як НАТО, де володіння мовою для майбутніх офіцерів стає нагальною потребою й необхідністю для подальшого кар'єрного зростання.

Крім того, варто зазначити, що для успішного оволодіння предметом необхідно створювати на заняттях з іноземної мови творчу й дружню атмосферу, що сприятиме психолого-педагогічному комфорту студентів (курсантів). У свою чергу, психологічний комфорт допомагатиме формуванню позитивного ставлення до предмета, що буде поштовхом до прогресу у вивченні цього предмета (у нашому випадку іноземної мови) та стимулюватиме внутрішню мотивацію тих, хто навчається.

Таблиця 1

Приклади ефективних і неефективних заохочень

Ефективне заохочення	Неефективне заохочення
Відображає справжнє задоволення успіхом індивіда та зацікавленість у ньому.	Позбавлене індивідуалізації, механічне й позбавлене справжніх позитивних емоцій.
Виражається за допомогою вербальних і невербальних засобів.	Емоційно-безбарвні, холодно-інформативні зауваження.
Указують на специфічні особливості виконаного завдання, коли кожний окремий індивід знає, що саме йому вдалося виконати добре.	Коментарі прив'язані до загального змісту виконаного завдання, коли кожний окремий індивід не розуміє свого прогресу від виконання поставленого завдання.
Подані так, що викладач демонструє своє розуміння спроб з боку студента (курсанта), які заслуговують на увагу й оцінку, незважаючи на складність завдання.	Представлені однаково в аналізі виконання студентом (курсантом) важких і легких для виконання завдань без їх додаткової диференціації.
Зараховує до елементів успіху всі спроби студентів (курсантів) зробити завдання й узяти участь у занятті з урахуванням того, що таке заохочення призведе до успіху в подальшому навчанні.	Зараховує до елементів успіху лише природні можливості окремого індивіда, таланта й інші зовнішні фактори.
Виховує в студентів (курсантів) внутрішню мотивацію й умотивованість у вивченні предмета з подальшим установанням самостійних цілей.	Виховує лише зовнішню мотивацію й лише для того, щоб у студента (курсанта) виникло бажання й у подальшому отримувати заохочення у викладача, а не для заохочення до вивчення предмета.
Ефективне заохочення проводиться так, щоб не перервати природну комунікацію і взаємодію на заняттях як між студентами (курсантами), так і між курсантами й викладачем.	Перериває природну комунікацію і взаємодію на занятті, щоб надати свої коментарі й зробити зауваження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ведель Г. Е. Очерк методики преподавания немецкого языка. Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1976. 218 с.
2. Ведель Г. Е. Из истории методов преподавания иностранных языков. Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1979. 56 с.
3. Выготский Л. С. Мышление и речь. Москва, 1996. 213 с.
4. Гальперин П. Я. Новые возможности обучения, в частности, иностранным языкам. *Вопросы методики преподавания иностранных языков на неязыковых факультетах университетов*. Москва, 1971. 312 с.
5. Цветкова Т. К. Проблема сознания в контексте обучения иностранному языку. *Вопросы психологии*. 2001. № 4. С. 68–81.
6. Bamford K. W., Mizokawa D. T. Cognitive and attitudinal outcomes of an additive-bilingual program. Wash, 1991. 97 p.
7. Brophy J. Teacher praise: A functional analysis. *Review of Educational Research*. 1981. Vol. 51. P. 5–32.
8. Brown H. D. Teaching by Principles. An Interactive Approach to Language Pedagogy. Third Edition, 2007. 569 p.
9. Foster K. M., Reeves C. K. Foreign Language in the Elementary school (FLES) improves cognitive skills. *FLESNews*. 1989. № 3 (2). P. 4.

REFERENCES

1. Vedel, G. Otcherk metodiki prepodavaniya nemetskogo jazyka [Outline of methodology in teaching German]. Voronezh: University publish. 1976 [In Russian].
2. Vedel, G. Iz istorii metodov prepodavaniya inostrannykh jazykov. [From the history of methods teaching foreign languages]. Voronezh : University publish. 1979 [In Russian].
3. Vygotsky, L. Myshlenie i rech. [Thinking and Speech]. Moscow. 1996 [In Russian].
4. Galperin, P. Novye vozmozhnosti obuchenija, v tchASNosti inostrannym jazykam [New opportunities of teaching particularly of foreign languages]. *Voprosy metodiki prepodovaniya inostrannykh jazykov na nejazykovykh fakultetakh universitetov* [Methodological questions of teaching foreign languages at non-language faculties]. Moscow. 1971 [In Russian].
5. Tsvetkova, T. Problema soznaniya v kontekste obuchenija inostrannomu jazyku [The problem of awareness in the context of teaching a foreign language] *Voprosy psichologii*. [Questions of psychology]. 2001. № 4. P. 68–81 [In Russian].
6. Bamford, K. W., Mizokawa, D. T. (1991) Cognitive and attitudinal outcomes of an additive-bilingual program. Wash. 1997 p.
7. Brophy, J. Teacher praise: A functional analysis. *Review of Educational Research*. 1981. Vol. 51. P. 5–32.
8. Brown, H. D. Teaching by Principles, An Interactive Approach to Language Pedagogy. Third Edition. 2007. P. 569.
9. Foster, K. M., Reeves, C. K. Foreign Language in the Elementary school (FLES) improves cognitive skills. *FLES News*. 1989. № 3 (2). P. 4.